

SETMANA DE CINEMA CATALÀ A VALÈNCIA

Déu anys de cinema

Quatre taules redones i un bon grapat de pel·lícules —fetes al país o doblades— van constituir la Primera Setmana de Cinema en Català a València. Una assistència massiva a les projeccions i moderada a les taules redones va permetre als assistents acostar-se a una producció que presenta problemes, però que es mou.

La primera taula redona, *Història del cinema català*, va servir de pròleg, donant una breu panoràmica de tota la història d'un cinema nacional que va néixer molt poc després de la primera projecció pública dels germans Lumière. És important assenyalar que l'aportació fonamental va anar a càrrec dels quatre participants de la part del nord. Així, **Miquel Porter-Moix** va parlar dels començaments del cinema no tant al Principat, sinó a la ciutat de Barcelona, i després, a Va-

Pau Esteve

Una vintena llarga de pel·lícules i cinc taules redones ha format el programa que aquest setmanari presentava amb el títol *València-Barcelona, 10 anys de cinema*, a propòsit de la quinzena edició dels premis Octubre, però també amb una significació de més abast. És a dir, d'una banda, donar a conèixer unes pel·lícules en català que a València mai no han tingut ni una distribució, ni una exhibició adient i, de l'altra, prestar suport a aquesta exhibició amb una panoràmica crítica i històrica del cinema català i dels problemes, tècnics, lingüístics, temàtics i de finançació, que, ara com ara, té el cinema català i en català a Barcelona.

Dalt, Núria Fejju i Ovidi Montllor. Baix, Ventura Pons besa Mari Santpere.

lència, definint-lo com a cinema de polis i no de territoris o nacions. Porter, a més, va subratllar les característiques diferenciadores de les més de mil pel·lícules d'aquest període que hi ha catalogades. **Joan Lorente-Costa** s'ocupà del període que va de 1920 a l'arribada del franquisme, insistint en els mecanismes de censura i en l'intent constant de la política central d'entrebancar el cinema català. **Josep M. López Llavi** i **Jordi Balló** van analitzar la producció cinematogràfica a Catalunya des del franquisme fins avui mateix, i van trobar moltes semblances en les actuals formes de control i les franquistes; un sol exemple, l'alleujament literari que el centralisme exigeix a les produccions catalanes per tal de donar els ajuts econòmics. A la taula hi havia, també, **Joan Monleon**, moderat, i **Ricard Blasco**, que van deixar ben clar l'estat comatós del cinema en totes les seues parcel·les a la ciutat de València.

La taula redona que més expectació va produir fou la quarta, *Cinema, doblatge i llengua estàndard*. **Lluís Miquel Campos** i **Ovidi Montllor** van parlar de les seues experiències personals, de les dificultats tècnico-econòmiques d'un estudi de gravació a València i dels problemes, acudits i anècdotes d'un alcoià que ha de dissimular el seu accent a Barcelona, perquè allí han resolt el problema de la llengua estàndard d'un sol colp sec. **Vicent Pitarch** i **Xavier Lamuela** van entrar, com a lingüistes que són, en la qüestió tècnica de l'estàndard, entesa com «els usos de la llengua que no produeixen ensurts en aquell que escolta» i distingint l'ús informatiu que permet utilitzar, amb certa facilitat, la llengua de manera neutra, però que, alhora i lògicament, no sofreix alteracions en la significació quan s'esquitlla alguna variant, com passa habitualment en la ficció, on les variants suposen una significació afegida damunt la narració. Tots coincidien a descriure la situació ideal que fóra aquella en la qual la mescla d'accents no produís cap efecte estrany o no desitjat, com passa entre anglès i americà a la mateixa BBC. Això seria un signe evident de normalització.

Entorn de la taula sobre *Cinema i literatura* es van aplegar **Jenaro Talens**, de moderador, **Jaume Fuster**, **Maria Jaén** i el realitzador **Antoni Verdager**. Entre tots ells, que van acabar amb un col·loqui molt viu i animat, van assenyalar la diferència de mitjans expressius que són cinema i literatura, els diversos tipus d'adap-

Francesc Bellmunt.

tacions segons la major o menor comprensió dels mecanismes de les obres adaptades i la falta d'històries de cinema i de guionistes, en favor del més fàcil recurs d'il·lustrar una obra literària qualsevol. I, de tant en tant, de qualsevol manera. Els presents es van mostrar més partidaris de la creació —a càrrec, també de literats—, que no de les adaptacions.

La taula que més expectatives produïa, *Cinema i televisió*, se'n va anar en orris en caure del cartell **Amadeu Fabregat** i **Maria García Lliberós** que, per raons naturals, eren les *stars* del programa. La taula es va completar, doncs, amb un director de cinema, **Santiago Lapeira**, **Emili Piera** (RTVE a València), **Sergi Schaff** —TVE a Barcelona— i **Àngela Miquel** —consellera de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió. Així, la taula nada-

va entre dues aigües, des del conformisme institucional i la respectiva serietat informativa de Piera a les xifres pures de Miquel i Schaff; en mig, el «res no ha canviat entre cinema i televisió» de Santiago Lapeira. La directora general de mitjans de comunicació de la Generalitat valenciana va trobar un espai lliure en el seu treball i va comparèixer el darrer dia per afegir a aquesta taula un informe on la televisió assumia el paper de màxim productor cinematogràfic i on s'evidenciaven els desigs d'augmentar la producció pròpia a la futura TVV, tal com tracten de fer totes les televisions europees.

Finalment, la taula més nombrosa i amb una temàtica de major complexitat fou l'última, *L'art i la indústria del cinema*. Hi intervingueren **Josep M. Forn**, realitzador i productor, actualment director general de Cinematografia al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el productor valencià **Antoni Pérez Giner**, els realitzadors **Paco Romà**, **Raül Contel**, **Ventura Pons** i **Lluís Rivera**, acompanyats pel crític i historiador **Joaquim Romaguera** i **Ramió**. Pérez Giner va defensar la figura del productor en una indústria que sense diners i inversions constants no podria existir. Forn, representant la mateixa acceptació, va fer esment de la relació indústria-administració, explicant els sistemes d'ajuda i de beques de la Generalitat de Catalunya, on van cridar l'atenció els nous percentatges de taquilla que ingressaran aquells distribuïdors i exhibidors (5 per cent cadascú) que programen cinema en català. Ventura Pons i Paco Romà van insistir respectivament en els canvis del canal de consum i en les determinacions significants de la indústria a l'expressió artística que és el cinema. Contel i Rivera van preguntar pels altres tipus de cinema, és a dir, els curt-metratges i el cinema que defuig i qüestiona el model de representació nord-americà. Joaquim Romaguera va fer la distinció no sols lingüística, sinó temàtica i tècnica, entre cinema espanyol i cinema català, i va fer una crida per unificar accions i aplegar esforços.

La conclusió, tant pel que fa a les pel·lícules que hem vist, com per les moltes suggerències i informacions de les taules, és obertament positiva, perquè ha permès de conèixer a fons la realitat actual del cinema català i, sobretot, la distància exacta que va de València a Barcelona en tots els camps d'activitat del sector cinematogràfic. □